

Stortingets justiskomite  
Deres referanse: 23/4804

Oslo, 26.2.24

## Prop. 42 L (2023-2024) Endringer i straffeloven mv (påvirkning fra fremmed etterretning)

Norsk Presseforbund (NP) er paraplyorganisasjon for frie redaktørstyrte medier. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer ca. 800 norske redaktører fra alle typer nyhets- og aktualitetsmedier. Innspillet fremmes på vegne av den norske mediebransjen og alle presseorganisasjonene i Norge.

### **Overordnet:**

Vi har forståelse for de hensyn som begrunner lovforslaget. Vi mener like fullt at dette er dypt problematisk, fordi det griper direkte inn i grunnleggende menneskerettigheter, og kan få direkte konsekvenser for ytrings- og pressefriheten. Dette er påpekt av flere instanser med sterk faglig kompetanse, blant andre Norges Institusjon for Menneskerettigheter, Dommerforeningens utvalg for menneskerettighetsspørsmål og Advokatforeningen. På denne bakgrunn mener vi forslaget ikke bør vedtas i sin nåværende form. Forslaget er inngripende, svært skjønsmessig og uklart formulert og det åpner for inngripende tiltak.

### **Prinsipalt:**

1. Forslaget bør avvises og sendes tilbake til regjeringen, med anmodning om at regjeringen utarbeider et nytt forslag som i større grad hensyntar de innspill tunge faglige instanser har kommet med.

### **Subsidiært:**

2. Forslaget er ikke avgrenset eller presist nok, det er stor fare for at det vil ramme ytringer som ikke bør rammes av forbudet. Vi har konkrete forslag som vil gjøre forslaget mer presist og treffsikkert.

3. Forslaget innebærer en betydelig utvidelse av PSTs mulighet til å ta i bruk skjulte tvangsmidler både i etterforsknings, forebyggende og avvergende øyemed. Hvis komiteen går videre med dette vil vi anmode komiteen om å ta inn en merknad som tar høyde for innvendingene fra sentrale aktører som NIM, Advokatforeningen, Datatilsynet og presseorganisasjonene på dette området. En merknad kan også kobles opp mot anbefalinger fra **Personvernkommissjonen, NOU 2022:11, kap. 7.5:**

## «Åpenhet

Personvernkommisjonen anbefaler at det nedsettes et utvalg for å utrede metodebruken i justissektoren. Utvalget bør særlig vurdere personvernkonsekvenser av politiets metoder, særlig sett opp mot formålsprinsippet og proporsjonalitetsprinsippet. Dette arbeidet forutsetter at utvalget har tilgang på nødvendig informasjon om bruken av inngripende metoder og skjulte tvangsmidler. Dette er viktig både som et tillitsbevarende tiltak, og for å reise en åpen og demokratisk debatt om hvor grensen mellom personvern og kriminalitetsbekjempelse og forebygging bør gå.»

og **Ytringsfrihetskommisjonen, NOU 2022:9**, som påpeker følgende i **kap. 7.9.8**:

«Kommissjonen vil advare mot bruk av generelle og vidtrekkende lovbestemmelser på områder som kan påvirke ytringsfriheten. Inngripende tiltak bør formuleres så konkret som mulig. De to forslagene fra 2021, om politisk påvirkning i samarbeid med fremmed etterretning, og om lagring av åpent tilgjengelig informasjon til etterretningsformål, er eksempler på lovforslag som etter kommisjonens syn er for generelt utformet. Alle forslag som utvider myndighetenes fullmakter til å benytte seg av tvangsmidler, må vurderes nøye opp mot hensynet til ytringsfrihet og praksis fra EMD og EU-domstolen. Det er viktig å vurdere den nedkjølende effekt denne type tiltak samlet sett har for samfunnsdebatten og for mediernes kontrollfunksjon. Mulige konsekvenser for ytringsfriheten bør utredes særskilt og synliggjøres i høringsnotatene. Lover og retningslinjer på dette området må ta høyde for at ansatte i politi og påtalemyndighet ofte har begrenset tid og mulighet for å sette seg inn i rettsreglenes rekkevidde og begrensninger».

Vi bistår gjerne med innspill til en eventuell merknad.

### **Innspill til lovteksten:**

Overordnet mener vi straffebudet burde vært mer presist utformet sett opp mot hvor alvorlige inngrep det er snakk om. Konkret foreslår vi følgende:

Vi støtter NIMs forslag om å vurdere å ta inn i lovteksten at straffebudet kun rammer **fordekt** virksomhet.

For ytterligere innsnevring bør det vurderes å legge inn et krav om at straffebudet kun rammer påvirkning der det er **ytt vederlag**, slik de har i Sverige.

Vi mener også det bør presiseres i loven hva som **ikke** er straffbart (uten at den skal tolkes uttømmende), som journalistisk og akademisk virksomhet, også i tråd med forslaget fra NIM.

### **Med vennlig hilsen**

for presseorganisasjonene,

Arne Jensen, Norsk Redaktørforening (90778747)

Kristine Foss, Norsk Presseforbund (48110268)